

La plutarquia i altres relats

Escola Finaly

<http://www.finaly.org>

**Agustí Chalaux i de
Subirà**

La plutarquia i altres relats

Agustí Chalaux i de Subirà

Llicència: Creative Commons Reconeixement-Compartir amb la mateixa llicència 3.0
(<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.ca>)

(English) (Español) (Italiano) (Română)

El 1925 jo tenia 14 anys i vivia a Toulon. Un dia, tot passejant, vaig veure l'anunci d'una conferència sobre «*El paper dels banquers a la societat*». La sala era plena de senyors amb grans barbes. El conferenciant era **Horace Finaly**, director general de la Banque de Paris et des Pays-Bas. En el col·loqui vaig demanar la paraula. Davant la sorpresa dels assistents, en Finaly va dir que m'atendria personalment en acabar l'acte.

Fou arran d'aquesta fortuna trobada que vam fer una amistat especial. Durant 14 anys ens reunirem periodicament a la seva casa de Paris. Era una persona molt culta i molt influent.

D'ascendència jueva, havia nascut a Budapest l'any 1871. Havia succeït el seu pare, Hugo, al capdavant de la Banque de Paris et des Pays-Bas, un dels bancs més importants del moment.

En una de les entrevistes ocorregué un fet cabdal explicable pels meus inquietos i agosarats 18 anys. La cita era a dos quarts de nou del vespre al seu despatx. En arribar, un atent servidor em féu saber que M. Finaly no em podia rebre immediatament perquè tenia una reunió important, però em pregava que volgués esperar-lo a la seva biblioteca.

Primer vaig entretenir-me a consultar llibres. Després vaig seure a la seva taula i maquinament vaig confirmar que hi havia calaixos oberts. El rau-rau del fons de l'anima no impedí a la meua

Horace Finaly
(1871-1945)

ardidesa de regirar els calaixos. Tot molt ordenat en carpetes ben titulades, les unes més interessants que les altres. La meva astúcia d'adolescent prenia precaucions per conservar l'ordre de les carpetes. En el fons del calaix de sota de tot vaig trobar una carpeta «*confidencial*». Atret per la descoberta, vaig llegir el seu contingut sense entendre-hi gran cosa. Era un tema bastant nou per a mi. Es tractava de l'informe d'una reunió important celebrada a París l'any 1919. Recordo que els assistents exclusius a la reunió havien estat J. P. Morgan —junior— (Banca Morgan), Sir Henry Deterding (Royal Dutch/Shell) i Finaly com a amfitrió. A la reunió hi van participar ells sols, però de tant en tant havien cridat diferents experts i els havien demanat aclariments. Allò que més m'interessà fou un resum final.

El resum contenia dos punts i una conclusió:

Primer. Segons els experts, però també segons l'opinió general dels grans economistes d'abans i de durant la guerra del 1914, les existències d'or només permetien cobrir les despeses bèl·liques durant tres mesos. Per superar aquesta dificultat, els banquers internacionals —com ells— havien suggerit als governs bel·ligerants l'abandó de la convertibilitat en or dels respectius papers moneda, si més no a l'interior de cada Estat.

Segon. Si el paper moneda, desvinculat de

l'or, que s'havia preconitzat i realitzat durant la guerra, era ara, un cop finalitzada, «*racionalitzat*», permetria als banquers internacionals i als responsables de les classes dirigents —segons els experts— guanyar més diners que si es mantenia la moneda «*desinformativa*» i «*anònima*» vigent fins aleshores (i fins avui).

Conclusió. La decisió dels reunits fou que no els interessava «*racionalitzar*» els papers moneda irracionals vigents perquè, primer, de diner ja en tenien prou i, segon, el paper moneda irracional actual permetia el joc (brut) de la «*plutarquia mundial*».

Mentre estava rumiant, absort, amb el document acabar de llegir a la mà, vaig rebre una bufetada majúscula que em llençà a terra. Durant uns moments no vaig saber què em passava. Després, Finaly, canviant d'actitud, m'ajudà molt gentilment a aixecar-me i em demanà perdó. Em féu veure la meva indiscreció davant la confiança que m'havia demostrat en deixar-me sol a la seva biblioteca amb els calaixos oberts. M'anà dient que ni un criat d'ell hauria gosat fer allò que jo havia fet. (Ho dubto, però segurament ell tenia més espies a casa d'altres que a la inversa).

Després de l'incident vam sopar. Ningú no va conèixer res de l'exabrupte de Finaly. Durant el sopar em demanà que havia entès de l'informe. Li

vaig dir que pràcticament res.

- **La paraula que més m'ha cridat l'atenció és «plutarquia».**
- **A poc a poc —digué— t'ho aniré explicant.**

Aquell dia no m'explicà res. Després va caure en la temptació d'expandir-se amb mi a propòsit de tots aquests temes tan embriagadors. Ell tingué el gust d'obrir el seu cervell més recòndit a un adolescent assedegat que, amb una fosca intuïció, havia endevinat la importància d'uns coneixements mantinguts ocults per aquesta «*casta superior*» dels grans banquers.

Juntament amb les confidències bancàries em transmeté elements de la tradició no escrita de Plató. Una d'elles feia referència als intents que Plató havia fet a Siracusa per restablir una moneda personalitzada-documentada, i a com havia fracassat per manca d'esclaus-escrives suficients per anotar totes les transaccions. Plató —segons Finaly—, en els seus viatges per la Mediterrània, havia descobert l'existència d'una Edat d'Or en la qual la moneda no era d'or o de plata i en que hi regnava la pau i el mercat responsabilitzat.

Totes aquestes revelacions em deixaren perplex. ¿Era possible i viable una moneda racionalitzada que fos el reflex comptable de cada compra-

venda? Abans de l'or i la plata, ¿hi havia hagut un altre tipus de moneda no anònima i informativa? ¿El tipus de moneda podia ajudar o impedir que les guerres fossin possibles? ¿Era real que pocs homes influents —banquers i industrials internacionals— decidien la sort de milions de persones més enllà dels polítics?.

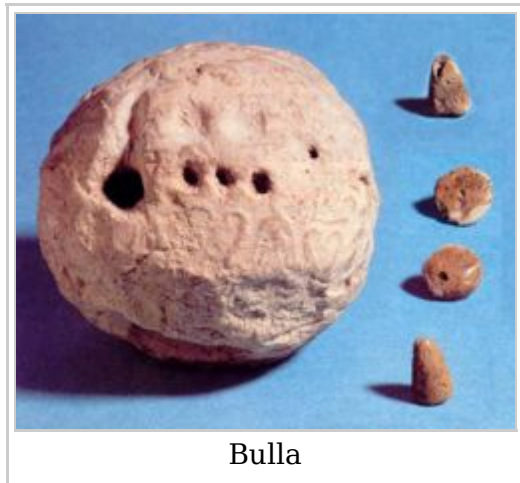
Amb aquests interrogants, encara mig formulats, anaren passant els anys. Un dia, el 1939, vaig arribar tard a la cita i en Finaly no em volgué rebre. No el veuria mai més. La guerra el va portar als Estats Units d'Amèrica. Anys més tard vaig saber que morí a Nova York el 1945.

Alguns d'aquests interrogants se m'anaren reforçant dramàticament amb els esdeveniments d'aquells anys. El setembre de 1936, a Barcelona, just un mes després de la revolta militar, Abad de Santillán, dirigent de la CNT, em digué: *«Ja hem perdut la guerra i la revolució per no haver sabut, des d'un principi, dominar la moneda i la banca com a instruments al servei del poble: hem considerat que les armes i la violència ho eren tot!»* Aquesta declaració corroborava la d'un altre important dirigent de la CNT, en Mariano Vázquez, que em confessà: *«Durant vint anys ens hem preparat per obtenir la «lluna en un cove» i ara que la hi tenim no sabem que fer-ne. Hem estudiat i practicat tots els camins de la revolució, però no els camins de que fer del comandament sense traves que ens ha donat la revolució».*

Curiosament, aquestes converses em feren treure les mateixes conclusions que les que havien sorgit de les llargues converses amb el banquer Finaly.

Amb aquestes claus d'interpretació i amb aquests interrogants, la recerca esdevingué alhora apassionant i àrdua. Havien de passar quasi 40 anys fins que noves dades em fessin entreveure que aquelles afirmacions agosarades d'en Finaly sobre un tipus de moneda diferent, personalitzada i informativa eren no tan sols viables tècnicament sinó que fins i tot un sistema monetari d'aquestes característiques ja havia existit abans de l'ús de monedes anònimes d'or i plata.

L'agost del 1978 apareixia a la revista *«Investigación y Ciencia»* un article sobre *«El primer antecedent de l'escriptura»*, en que s'obria una nova visió del funcionament de les ciutats de l'Àsia occidental en el període que va del 9è. al 2n. mil·leni abans de la nostra era. Es tractava del **descobriments d'un complex**

sistema de fitxes i de registres d'argila que permeteren el funcionament dels mercats en una zona que s'estenia de la mar Càspia a Khartum i de l'Indus a la Mediterrània. Aquest sorprenent estudi semblava confirmar les hipòtesis de Plató sobre una Edat d'Or sense guerres i amb uns tipus d'instruments d'intercanvi sense valor intrínsec i responsabilitzadors.

Curiosament, aquest descobriment permetia emetre una agosarada hipòtesi sobre l'origen de la «*historia*» i dels imperialismes. La historia comença oficialment amb l'aparició de l'escriptura, és a dir, en el moment en que es creen les tauletes sumeries. Segons la investigadora, aquestes tauletes foren una evolució del sistema de registres i fitxes anterior. Evolució que acaba amb aquest sistema. Tot això succeí aproximadament quan Sargon I, rei d'Akkad, es convertí en pocs anys en l'amo del primer imperialisme històric, conquerint —no se sap com— moltes de les petites ciutats emmurallades que durant 7.000 anys havien estat independents. I just en aquest temps començà a aparèixer l'ús dels metalls preciosos com a moneda acceptada gràcies a la invenció de la balança de precisió, la pedra de toc i l'aigua règia, que permetien mesurar-ne les quantitats i les qualitats.

Totes aquestes dades, no podien suggerir que hi havia una relació directa entre pau-imperi-moneda responsabilitzada (que durà 7.000 anys) i entre

guerra-imperialisme-moneda anònima (des de fa 4.500 anys)?

L'altre fet, de cara al futur, era la ràpida expansió de sistemes electrònics i telemàtics en el camp del diner. L'any 1920 no era viable tècnicament substituir els bitllets i les monedes per moneda racional (factures-xec). Però amb la introducció de sistemes de pagament electrònics no tan sols la viabilitat esdevenia total sinó que la monètica —moneda electrònica— significava una progressiva reducció de l'ús del paper-moneda i de les concepcions del diner com a «*tercera mercaderia*».

La recerca històrica i la recerca tècnica començaven a avalar les intuïcions mantingudes durant anys.

La transició política espanyola confirmaria la importància de disposar d'unes eines molt precises i potents capaces de dotar els ideals de transformació social amb quelcom més que manifestacions o eleccions lliures. El desencís de la política és el preu que estem pagant per no haver après de la majoria de revolucions i canvis socials que els qui tenen de debò el poder permeten que «*tot canviï per tal que tot continuï igual*».

Agustí Chalaux i de Subirà

Obtingut de «http://ca.finally.org/index.php/La_plutarquia_i_altres_relats»

Categoria: Col·lecció Bullae

- Darrera modificació de la pàgina: 15:27, 12 març 2011.
- El contingut és disponible sota els termes d'una llicència Creative Commons Reconeixement-Compartir amb la mateixa llicència 3.0